

فقه و اجتهاد

دوفصلنامه علمی - پژوهشی
سال دوازدهم، شماره بیست و سوم (بهار و تابستان ۱۴۰۴)

صاحب امتیاز:

مرکز فقهی ائمه اطهار

مدیر مسئول:

آیت الله محمدجواد فاضل لنکرانی

سر دبیر:

علی نهبانندی

دبیر تحریریه:

محمدجواد نصر آزادانی

دبیر اجرایی:

مهدی مقدادی داودی

ویراستار:

محمد شیرینکار موحد

مترجم انگلیسی:

علی رشیدآبادی

مترجم عربی:

علی فراهانی

طراح:

حمیدرضا پورحسین

صفحه آرا:

محسن شریفی

هیئت تحریریه به ترتیب حروف الفبا

- جعفر بستان (نجفی) (استاد دروس خارج حوزه علمیه قم)

- سید جواد حسینی گرگانی (استاد سطوح عالی حوزه علمیه قم و مدرس دانشگاه)

- محمدجعفر طبسی (مدرس دانشگاه و استاد حوزه علمیه قم)

- سید علی علوی قزوینی (دانشیار دانشگاه تهران، پردیس فارابی)

- محمدجواد فاضل لنکرانی (استاد دروس خارج حوزه علمیه قم)

- محمدرضا فاضل کاشانی (استاد دروس خارج حوزه علمیه قم)

- محمد قائینی (استاد دروس خارج حوزه علمیه قم)

- سید محمد نجفی یزدی (استادیار جامعه المصطفی العالمیه)

- علی نهبانندی (استاد خارج حوزه علمیه قم)

- سعید واعظی (استاد خارج حوزه علمیه قم)

دوفصلنامه فقه و اجتهاد بر اساس نامه شماره ۱۲۱۲۳
شورای اعطای مجوزها و امتیازهای شورای عالی حوزه‌های
علمیه در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۶/۱ از شماره دهم به رتبه
علمی - پژوهشی ارتقا یافته است.

نشانی: قم، میدان معلم، مرکز فقهی ائمه اطهار

معاونت پژوهش، دفتر فصلنامه فقه و اجتهاد

تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۹۴۹۴ / دورنگار: ۰۲۵ - ۳۷۷۳۰۵۸۸

سامانه فصلنامه: www.mags.markafeqhi.com

پست الکترونیکی: mags@markazfeqhi.com

چاپ: گله‌ها - قم / قیمت: ۲۰۰ هزار تومان

نمایه شده در پایگاه‌های:

Magiran (بانک اطلاعات نشریات کشور)

Noormags (پایگاه مجلات تخصصی نور)

مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری
جهان اسلام (ISC)

Reflection on the Jurisprudential Challenges of Hijab_Styles

*Abdullah Omidi Fard*¹

*Mahdi Meqdadi Davudi*²

Abstract

In recent years, professional and fashionable styles have also penetrated the religious and veiled strata, such that we see that even some religious women in society, in addition to being concerned about their clothing, are looking to match their headscarves, bracelets, bags, and shoes, and they have a desire to be seen, to show off, and to be modeled; something that sometimes takes an extreme form. This article, using a descriptive-analytical method and using rational and narrative evidence, shows that hijab styles and veiled bloggers have caused some religious groups to distance themselves from the philosophy of hijab, because hijab styles, with their Islamic appearance and clothing, have the challenge of promoting forbidden makeup, which goes to the extent of invalidating ghusl, ablution, etc. Another jurisprudential challenge of hijab styles is the change in the culture of chaste clothing to a showy and decorative one, a clear example of which has been the removal of the veil. The jurisprudential challenge is the display of private life and privacy in the virtual life of hijab styles, which, according to the verses and narrations and the clarification of jurists, this kind of lifestyle is in conflict with the Islamic lifestyle and in many cases leads to forbidden actions. Another jurisprudential challenge of hijab style is the spread of prostitution and the destructive role of hijab style in the collapse of the family system, which, according to numerous verses and narrations, is a double sin that is clearly seen in hijab style media.

Keywords: Hijab, Forbidden makeup, Forbidden adornment, Hijab style, Adornment, Spread of prostitution.

1. Associate Professor, Department of Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Faculty of Islamic Education and Theology, Qom University, Qom, Iran; omidifard.f@gmail.com

2. Graduate of Qom Seminary and Researcher, Department of Jurisprudence, Art, Media and Communication, Fiqh Center of the Pure Imams (peace be upon them); mehdimeghdadi69@gmail.com

فقه و اجتهاد

دوفصلنامه علمی - پژوهشی

سال دوازدهم، شماره بیست و سوم (بهار و تابستان ۱۴۰۴)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۱۸

تأملی در چالش‌های فقهی حجاب استایل‌ها

عبدالله امیدی فرد^۱

مهدی مقصدادی داودی^۲

چکیده

در چند سال اخیر، استایل‌های حرفه‌ای و فشن در میان قشر مذهبی و محجبه هم نفوذ کرده است، به گونه‌ای که شاهد هستیم حتی برخی بانوان مذهبی جامعه هم در کنار آنکه دغدغه پوشیدگی لباس خود را دارند، به دنبال ست کردن روسری، ساق دست و کیف و کفش خود هستند و میل به دیده شدن و نمایش و مدل شدن دارند؛ اتفاقی که گاهی اوقات شکل افراطی به خود می‌گیرد. این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از ادله عقلی و نقلی نمایان می‌سازد که حجاب استایل‌ها و بلاگرهای محجبه سبب شده‌اند تا بخشی از اقشار مذهبی هم از فلسفه حجاب فاصله بگیرند؛ زیرا حجاب استایل‌ها با ظاهر و پوشش اسلامی دارای چالش ترویج آرایش حرام هستند که این آرایش تا حدی پیش می‌رود که منجر به بطلان غسل و وضو و... می‌شود. همچنین چالش فقهی دیگر حجاب استایل‌ها، تغییر فرهنگ پوشش عقیفانه به پوشش نمایشی و زینتی است که مصداق روشن آن در حذف چادر بوده است. چالش فقهی تبرج و نمایش زندگی خاص و حریم خصوصی در زیست مجازی حجاب استایل‌ها است که به حکم آیات و روایات و تصریح فقها این‌گونه سبک زندگی با سبک زندگی اسلامی در تضاد است و در بسیاری از موارد منجر به عمل حرام می‌شود. چالش فقهی دیگر حجاب استایل، اشاعه فحشا و نقش مخرب حجاب استایل در فروپاشی نظام خانواده است که به نص آیات و روایات متعدد، گناه مضاعفی است که به طور آشکار در رسانه‌های حجاب استایل‌ها مشاهده می‌شود.

واژگان کلیدی: حجاب، آرایش حرام، زینت حرام، حجاب استایل، تبرج، اشاعه فحشا.

فقه و اجتهاد / تأملی در چالش‌های فقهی حجاب استایل‌ها

۱. دانشیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده معارف و الهیات اسلامی دانشگاه قم، قم، ایران؛

omidifard.f@gmail.com

مقدمه

پدیده «حجاب استایل» یا مد محجوب، شاید اولین بار با داعیه جذب بانوان به حجاب و ترویج عفاف و حجاب در فضای مجازی شکل گرفت و در نظر اول، این یک حرکت خوب فرهنگی در جهت ترویج حجاب بود، اما سود کلانی که از آن طراحان صنعت مد و مزون‌ها می‌شد، کار را در اندازه حرکت فرهنگی نگه نداشت! بلاگرها به دنبال جذب فالوور و کسب درآمد بیشتر، هر روز جنبه‌های مختلف و بیشتری از زندگی خود را به نمایش می‌گذاشتند و بیشتر در ورطه زیبا نشان‌دادن خود، فرومی‌رفتند و طراحان مد و لباس، بیشتر به دنبال کسب درآمد و سود هنگفت بودند، لذا نیاز به جذاب‌تر کردن حجاب برای قشر مذهبی بود. آنها با شعارهای «باحجاب هم می‌توان زیبا و جذاب بود»، «زیبا کردن محدودیت‌های حجاب» و «بهت یاد میدم چطوری هم محجبه باشی، هم خوش تیپ و جذاب»، کار خود را گسترش دادند و به جای ترویج حجاب، به «استحاله حجاب» رسیدند. شرط دیده‌شدن و جذب طرف‌داران مجازی (فالوور) در فضای عکس و فیلم محور شبکه‌های اجتماعی، فقط و فقط جذابیت و نمایش بیشتر زیبایی است، در حالی که اساس و فلسفه حجاب، پوشاندن زیبایی است و این دو با هم جمع نمی‌شوند و یک تناقض است! از همین رو در حقیقت حجاب استایل‌ها و بلاگرهای حجاب علاوه بر برنامه‌ریزی برای استحاله چادر و حجاب قشر مذهبی، اهداف خانوادگی و سیاسی را نیز دنبال می‌کنند.

براین اساس با عنایت به شیوع و وایرال‌شدن صفحات حجاب استایل در فضای مجازی و جنگ فرهنگی و خانوادگی که بر ضد دین و حجاب و حریم خصوصی به راه انداخته‌اند، لازم است تا چالش‌های فقهی حجاب استایل‌ها بررسی و تبیین شود تا حقیقت عمل حجاب استایل‌ها برای مخاطبان‌شان روشن گردد؛ بنابراین هدف از این مقاله، ابتدا پرده‌برداری از ماهیت و اعمال حجاب استایل‌ها است و در مرحله بعد تطبیق زیست مجازی آنها بر گونه‌ها و موضوعات مختلف فقهی و درنهایت استدلال و ارائه ادله فقهی نسبت به این تطبیقات و چالش‌های ارائه شده، در این مقاله است.

نسبت به مسئله این مقاله یعنی بررسی فقهی چالش‌های حجاب استتایل، مقاله‌ای یافت نشد اما در مورد حجاب و موضوعات مرتبط با آن، مقالات زیادی هست که برخی از آنها عبارت‌اند از:

۱. مطالعه فقهی حجاب و حدود آن در مذاهب و حقوق ایران؛ محمدعلی داوریار، فرزانه فریدانی، همایش ملی عفاف، حجاب و سبک زندگی - ۱۳۹۶.
در این پژوهش مفاهیم به مبانی و تاریخچه حجاب، به بررسی این مقوله از منظر فقهی و حقوقی (داخلی و بین‌المللی) پرداخته و به این نتیجه رسیده است که با احراز شرایط در مورد مجرم، عمل بی‌حجابی، جرم تلقی می‌شود و قابل مجازات است و ممنوع دانستن حجاب نقض حقوق بشری افراد و آزادی دینی آنان است و بیشتر ناشی از فشارهای سیاسی و اجتماعی است. امتیاز مقاله پیش رو با این پژوهش در آن است که به آسیب‌های فقهی حجاب استتایل پرداخته که مشابه آن در این پژوهش نیامده است.

۲. تفاوت جنسی زنان و مردان و آثار آن در احکام مربوط به پوشش: مقایسه ادله اسلامی و یافته‌های علمی در روانشناسی؛ زهرا لامع، غزال زند کریمی؛ فرهنگی تربیتی زنان و خانواده» پاییز ۱۴۰۲ - شماره ۶۴.

در این مقاله نشان دادند که حفظ نهاد خانواده و ساختارمند کردن جامعه در درجه اول به زن و کنترل میل جنسی او و مدیریت وی بستگی دارد که با توجه به تفاوت‌های زن و مرد در قوای جنسی، برای حفظ و صیانت حریم خانواده، ضروری است، زنان نسبت به توانمندی خود در کنترل و مهار غریزه جنسی و رعایت آداب رفتاری توجه ویژه داشته باشند. روشن است که وجه تمایز مقاله پیش رو با پژوهش مذکور در آن است که به مبحث حجاب استتایل نپرداخته و از منظر روان‌شناسی تحریک‌پذیری و لزوم پوشش و حجاب را بررسی کرده است.

۳. آثار و فواید وضعی حجاب از منظر قرآن و روایات؛ حامد فتحعلیانی، خدیجه فروغی، سید حمید حسینی؛ سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، تابستان ۱۴۰۲، سال هفتم - شماره ۲.

این پژوهش به نتایج زیر دست یافته است: ۱. پوشش اسلامی عاملی برای

صیانت از کرامت انسانی است. ۲. یکی از عوامل مهم سلامت اجتماع و حفظ خانواده پوشش افراد است. ۳. افراد جامعه به طور طبیعی طرفدار پوشش و حجاب هستند و به طور کلی بی‌مبالاتی جامعه نسبت به حجاب در ساحت فردی و اجتماعی اثرات مخرب دارد و البته گرایش‌های اجتماعی نشان می‌دهد که پوشش برای افراد همچنان یک ارزش محسوب می‌شود. امتیاز مقاله پیش رو آن است با نگاهی به چالش‌های حجاب استایل، نگاه نو و جدیدی دارد که سعی در ظاهرسازی و رواندازی از چهره‌ها و بلاگرهای حجاب دارد و از منظر فقهی به برخی از موضوعات مرتبط با آنان به همراه ادله آن، اشاره گردد.

۴. مد محجوب، مسئله بودگی فقهی با تأکید بر کارکرد لباس مفهومی؛ محمد شیرینکار موحد، فقه و اجتهاد، پاییز و زمستان ۱۴۰۳، سال یازدهم، شماره ۲۲.

از آنجایی که مد متواضع و پوشش محجوب در بین کشورهای اسلامی، روزبه‌روز در حال پیشرفت است؛ افراد بسیاری این پوشش را پوشش اسلامی می‌دانند و نادانسته و به غلط از آن پیروی می‌کنند. در این مقاله مشخص شده است که مسئله پوشش و لباس به لحاظ کارکردهای مختلف و متفاوتش به عنوان یکی از مسائل مهم فقه در عرصه فرهنگ به شمار می‌رود. روشن است که در این مقاله به چالش‌های فقهی حجاب استایل پرداخته است.

بنابراین، در ادامه به چالش‌های متعدد فقهی حجاب استایل‌ها، به همراه ادله و اقوال آن به صورت توصیفی و تحلیلی پرداخته می‌شود.

۱. مفهوم‌شناسی حجاب استایل

در لغت واژه حجاب به معنی حائل و مانعی است که در میان دو شی قرار می‌گیرد. (ابن منظور، ۱۴۱۴ق، ج ۱، ص ۲۹۸) در کلمات فقها از زمان قدما تاکنون در مورد پوشش زنان واژه «ستر» استفاده شده است و پوشیدن دست و صورت هم با تعبیر «ستر الوجه و الکفین» در کلام فقها آمده است. (یزدی، ۱۴۲۸ق، ج ۱، ص ۴۵۱) در روایات و منابع اسلامی نیز واژه ستر یا شبیه آن همانند ستار و مستور و... وارد شده است، و به کار رفتن کلمه «حجاب» در پوشش زنان، اصطلاحی است که بیشتر در عصر ما پدید آمده است. بر اساس آنچه امروزه در میان مسلمانان فارسی زبان به کار می‌رود،

مراد از حجاب، «پوشش اسلامی» است. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴ش، ج ۱۷، ص ۴۰۲) مراد از پوشش اسلامی به عنوان یکی از احکام وجوبی اسلام، این است که زن، هنگام معاشرت با مردان، بدن خود را بپوشاند و به جلوه‌گری و خودنمایی نپردازد.

استایل (Style): یک واژه انگلیسی به معنای سبک، روش، شیوه، عبارت، سلیقه، سبک متداول، میله، سیاق، خامه، نامیدن، مد کردن است. در اصطلاح امروزی، استایل، ترکیبی از نوع لباس پوشیدن، حرف زدن، حرکات‌های بدن یا هر چیز دیگری است. در واقع همه روش‌هایی که انسان درون خود را به صورت بیرونی نمایش می‌دهد.

پدیده حجاب استایل: در قرن ۱۹ میلادی در کشورهای سکولار مثل ترکیه، اندونزی و مالزی شیوع پیدا کرد. در ابتدا هدف از فعالیت حجاب استایل‌ها در این کشورها تبلیغ و ترویج حجاب بود؛ اما آنها به مرور زمان، مروج سبکی از حجاب شدند که از اساس، حجاب را زیر سؤال برد. چند سالی است که این پدیده ناهنجار فرهنگی در اینستاگرام از سوی بلاگرهای ایرانی دنبال می‌شود. روش سرطانی این بلاگرهای حجاب به این صورت است که ابتدا با ظاهری کاملاً پوشیده جلوی دوربین ظاهر می‌شوند و به تدریج برای تبلیغ و درآمدزایی، با بلوز و شلوار جلوی دوربین حاضر می‌شوند. (وبگاه ایرنا، ۱۴۰۴)

مدلینگ حجاب: طرفداران حجاب استایل، آن را یکی از شاخه‌های درخشان صنعت مد و مدلینگ می‌دانند که به طراحی و معرفی پوشاک اسلامی می‌پردازد. این روند به مدل‌ها اجازه می‌دهد تا نماینده برندها و طراحان شوند و سبک پوشش متناسب با حجاب را به شکلی مدرن و جذاب به نمایش بگذارند. این مدل‌ها در حوزه‌های مختلف به کار گرفته می‌شوند، از جمله:

۱. تبلیغات و بازاریابی: برندهای پوشاک اسلامی برای نمایش نحوه استفاده از محصولات خود در چارچوب استایل‌های مدرن حجاب، از مدل‌های حجاب بهره می‌گیرند. این رویکرد به مخاطبان کمک می‌کند تا پوشش‌های متناسب با اصول حجاب را با استایلی جذاب تطبیق دهند.

۲. نمایشگاه‌ها و رویدادهای مد: در فشن‌شوها و رویدادهای مرتبط با مد اسلامی، مدل‌ها نقش کلیدی در نمایش مجموعه‌های جدید دارند و به معرفی استایل‌های متنوع کمک می‌کنند.

۳. فیلم‌ها و موزیک ویدئوها: مدل‌های حجاب در تولید فیلم‌ها، مستندها و موزیک ویدئوهایی که به موضوعات فرهنگی و اسلامی مرتبط هستند، به عنوان بازیگران یا اجراکنندگان ظاهر می‌شوند.

۴. مجلات مد و فشن: نشریات تخصصی مد اسلامی از تصاویر و مدل‌های حجاب برای ارائه نمونه‌های ایده‌آل پوشش استفاده می‌کنند، که به خوانندگان الهام می‌بخشد.

این روند نه تنها پوشش اسلامی را با دنیای مد تلفیق می‌کند، بلکه بستری مناسب برای معرفی تنوع استایل‌های حجاب و ایجاد هماهنگی میان ارزش‌های فرهنگی و زیبایی‌شناسی مدرن فراهم می‌آورد.

همچنین از نظر آنان گسترش مدلینگ مد حجاب برای کشورهای اسلامی می‌تواند مناسب باشد. یعنی مدلینگ مد حجاب می‌تواند به معرفی استایل‌های متنوع و مدرن پوشش اسلامی در کشورهای اسلامی کمک کند، مشروط بر اینکه با احترام به ارزش‌ها و فرهنگ هر کشور همراه باشد. این روند نه تنها زیبایی و تنوع پوشش حجاب را نمایش می‌دهد، بلکه افراد را به اعتماد به خود و انتخاب استایل‌های هماهنگ با باورهای دینی و فرهنگی تشویق می‌کند. همچنین، مدلینگ مد حجاب می‌تواند موجب رشد صنعت مد اسلامی و ایجاد فرصت‌های اقتصادی و اشتغال شود. اجرای این فرایند باید با رعایت اصول فرهنگی و دینی باشد تا از هرگونه تضاد یا ناهنجاری جلوگیری شود.

برندهای مختلف در سراسر جهان از مدلینگ حجاب استایل برای تبلیغات و توسعه کسب‌وکار خود استفاده می‌کنند. برخی از برندها که از مدلینگ حجاب استایل برای تبلیغات خود استفاده کردند عبارت‌اند از:

Nike: این شرکت بزرگ ورزشی در چند سال اخیر به مدلینگ حجاب استایل پرداخته و لباس‌های ورزشی مخصوص حجاب زنانه را معرفی کرده است.

H&M: این برند پوشاک جهانی همچنین از مدلینگ حجاب استایل برای تبلیغات و فروش محصولات خود در جوامع دینی مختلف، استفاده کرده است.

Dolce & Gabbana: این برند لوکس ایتالیایی نیز در برخی از تبلیغات خود از

مدلینگ حجاب استایل استفاده کرده است تا به مخاطبان با اعتقادات دینی مختلف روی آورد.

Uniqlo: این برند ژاپنی همچنین در برخی از بازارهایی که جامعه‌هایی با اعتقادات دینی مختلف زندگی می‌کنند، از مدلینگ حجاب استایل برای تبلیغات و فروش محصولات خود استفاده کرده است.

Modanisa: این برند ترکیه‌ای متخصص در لباس‌های حجاب زنانه است که به طور مداوم از مدلینگ حجاب استایل در تبلیغات و فروش خود استفاده می‌کند.

(7278n.ir/ks2https://B)

به‌طورکلی، بسیاری از برندهای بزرگ در صنعت مد امروزی در تلاش هستند تا به نیازها و ترجیحات مختلف مشتریان، از جمله افرادی که اهمیت زیادی به حجاب و پوشش می‌دهند، پاسخ دهند و از این‌رو، از مدلینگ حجاب استایل برای تبلیغات و توسعه کسب‌وکار خود بهره می‌برند.

در مقابل این نگاه حرفه‌ای و شغلی و صنعتی نسبت به این مسئله، حقیقتی است که به حجاب در پدیده حجاب‌استایل یا بلاگر محجبه، در ابتدا با نیت ترویج حجاب و عفاف در فضای مجازی شکل گرفت که کاملاً غیرحرفه‌ای و غیر شغلی و غیرصنعتی است. این حرکت فرهنگی در پرتو حجاب‌استایل‌ها قرار بود بانوان را به پوشش اسلامی تشویق کند، اما با ورود صنعت مد و مزون‌ها، ماهیت آن به تدریج تغییر کرد. برندهای مد و طراحان لباس، با مشاهده محبوبیت بلاگرهای محجبه، از این جریان به عنوان ابزاری برای تبلیغ و کسب درآمد بهره بردند. بلاگرهای حجاب برای جذب بیشتر مخاطب و افزایش دنبال‌کنندگان خود، روزبه‌روز زندگی شخصی‌شان را به نمایش گذاشتند و بیش از آنکه بر ارزش‌های حجاب تأکید کنند، در مسیر زیبایی و جذابیت ظاهر قرار گرفتند. این روند موجب شد که صنعت مد اسلامی به جای حفظ اصالت حجاب، به سمت «زیباسازی و جذاب کردن محدودیت‌های آن» حرکت کند. شعارهایی مانند «با حجاب هم می‌توان زیبا و جذاب بود» و «چگونه محجبه باشی و درعین حال خوش تیپ و جذاب دیده شوی»، به سرعت فراگیر شد.

در این فضا، جلب توجه و دیده شدن در شبکه‌های اجتماعی - به ویژه در پلتفرم‌های تصویر و ویدئو محور مانند اینستاگرام - وابسته به نمایش هر چه بیشتر زیبایی ظاهری است، در حالی که فلسفه حجاب اساساً بر «پوشاندن جذابیت‌های ظاهری» استوار شده است. این تناقض میان ذات حجاب و روند مدلینگ آن، نگرانی‌هایی را درباره «استحاله حجاب در حجاب‌استایل‌ها» به وجود آورده است. در نهایت، این موضوع نیازمند توجه و بررسی دقیق است، زیرا اگرچه می‌توان از مدلینگ حجاب برای ترویج پوشش اسلامی بهره گرفت، اما باید دانست که این روند از رسالت اصلی خود فاصله گرفته و به ابزاری صرفاً تجاری و مبتنی بر جذابیت بصری تبدیل شده است.

در حقیقت تناقض اصلی آنجاست که این حجاب‌استایل‌ها با آرایش غلیظ و ناخن کاشته شده برای دنبال‌کنندگانشان از سبک زندگی اسلامی سخن می‌گویند!

۲. چالش ترویج آرایش حرام و خودنمایی تا حد بطلان غسل

موضوع مهم دیگری که در خصوص حجاب‌استایل‌ها به چشم می‌خورد، عادی‌سازی رعایت نکردن برخی احکام شرعی است. به طور مثال شاهد آرایش غلیظ یا استفاده از کاشت ناخن و مژه از سوی این بلاگرها هستیم. در واقع یکی از کارهایی که از سوی بلاگرهای حجاب انجام می‌شود «ترویج آرایش» به شکل بسیار افراطی شامل آرایش صورت، انجام عمل‌های مختلف زیبایی و تزریق فیلر است. حتی برخی از این خانم‌های محجبه، کار را به کاشت ناخن و مژه هم رسانده‌اند که طبق احکام شرع، جدا از گناه زینت در مقابل نامحرم، موجب بطلان وضو و غسل است! ولی با کلاه‌شرعی در حال تبلیغ این مسئله و عادی‌سازی در قشر مذهبی هستند و متأسفانه تا حدی هم موفق بوده‌اند. ترویج آرایش از سوی بلاگرهای حجاب تا جایی در میان خانم‌های محجبه پیش رفته که به تقبیح آرایش نکردن رسیده و تا حد زیادی عادی شده است و اگر خانمی بدون آرایش از خود عکس بگذارد یا در جامعه حاضر شود، مورد انتقاد و تمسخر واقع می‌شود و این تفکر، زن ایرانی را به یک عروسک و موجودی اسیر ظواهر، تبدیل کرده و هر روز بیشتر در این ورطه عمیق و بی‌سرانجام فرومی‌برد و او را از رشد و پیشرفت، عقب می‌زند و

مدام درباره ظاهر خود دچار مقایسه با بلاگرها و نارضایتی از ظاهر خود می‌کند. حالا دیگر هیچ بلاگر حجاب‌استایلی در تصاویر خود، بدون آرایش، گریم و لاک ناخن نیست!

۲-۱. برخی از ادله فقهی پیرامون حرمت آرایش

معنای آرایش زنان، زیباسازی مو، چهره، ناخن یا بدن زنان است. در لغت آرایش به معنای زیبا کردن چهره با استفاده از مواد آرایشی خاص یا پیچیدن و درست کردن و فرم دادن موها یا برداشتن موهای زائد صورت و یا آراستن ناخن‌ها است. (انوری، ۱۳۸۱ش، ج ۱، ص ۷۷) از آرایش در کتاب‌های فقهی با واژه زینت یاد شده است؛ (شیخ طوسی، ۱۳۸۷ق، ج ۵، ص ۲۶۴) البته معنای زینت کلی‌تر از آرایش بوده و شامل دیگر زیبایی‌ها نیز می‌شود. (نجفی، ۱۳۶۲ش، ج ۲۹، ص ۷۶) در لغت‌نامه‌ها، زینت از «زین» به معنای «هر چیزی که از آن برای آراستن استفاده شود» آمده است. (فراهیدی، ۱۴۰۹ق، ذیل واژه زین)

۲-۱-۱. آیات

﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ (نور: ۳۱)؛ «و به زنان باایمان بگو چشم‌های خود را (از نگاه هوس‌آلود) فرو گیرند، و دامان خویش را حفظ کنند و زینت خود را - جز آن مقدار که نمایان است - آشکار نمایند».

در آثار فقهی، برای بیان وجوب حجاب زنان و برخی احکام آن همانند کیفیت حجاب، به این آیه استناد شده است. (خویی، ۱۴۱۸ق، ج ۳۲، ص ۳۶ - ۴۷؛ علامه حلی، ۱۴۰۰ق، ج ۲، ص ۴۴۶ - ۴۴۷) به باور فقیهان، عبارت ﴿لَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾، بر وجوب حجاب برای زن دلالت می‌کند. (خویی، ۱۴۱۸ق، ج ۳۲، ص ۳۶) همچنین به گفته برخی از فقها همانند شیخ انصاری، شهید ثانی و علامه حلی، عبارت ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ (مگر آنچه پیدا است) صورت و دست‌ها (از مچ به پایین) را از وجوب پوشش استثنا کرده‌اند. (شیخ انصاری، ۱۴۱۵ق، ص ۴۶ - ۴۷؛ شهید ثانی، ۱۴۱۳ق، ج ۷، ص ۴۷؛ علامه حلی، ۱۴۰۰ق، ج ۲، ص ۴۴۶ - ۴۴۷)

در روایتی از امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه ﴿وَلَا يَبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ سه گونه زینت معرفی شده است: ۱. زینت برای مردم مانند: سرمه، انگشتر، دستبند، حنایی که به کف دست مالیده شده است. ۲. زینت برای محارم مانند: گردن‌بند و زینت‌های صورت، بازوبند و زینت‌های دست. ۳. زینت برای شوهر که تمام بدن است. (حویزی، ۱۴۱۵ق، ج ۳، ص ۵۲۹)

۲-۱-۲. روایات

یکی از ویژگی‌های زن خوب، آرایش کردن برای شوهر و پوشاندن زینت از نامحرمان است. (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۱۰۰، ص ۲۳۵)

حدیث دیگری در کتاب کافی از امام باقر علیه السلام وجود دارد که از حضرتشان در مورد حکم بانوانی که برای زیبایی از موی مصنوعی استفاده می‌کنند، پرسیده شد. ایشان فرمود: اگر برای شوهر خود این کار را انجام دهند، اشکال ندارد. راوی پرسید: اما شنیده بودیم که پیامبر صلی الله علیه و آله چنین زنانی را نفرین کرده است! امام فرمود: چنین بانوانی مورد نفرین پیامبر صلی الله علیه و آله نیستند، بلکه پیامبر صلی الله علیه و آله زنانی را نفرین کرده که در جوانی خودشان زناکار بوده و در سن پیری واسطه زنا شده و مردان و زنان زناکار را به یکدیگر معرفی کرده و زمینه زنا را فراهم می‌سازند. (کلینی، ۱۴۰۷ق، ج ۵، ص ۱۱۹)

در این دو روایت که نمونه کوچکی از روایات آرایش و زینت محسوب می‌گردد، بر حفظ حریم خانواده تأکید داشته و آرایش و زینت را برای شوهر که سبب حیات خانواده و جلوگیری از ترویج فساد و هوسرانی در جامعه است، سفارش نموده است.

۲-۲. انواع آرایش و اقوال فقها

در فقه اسلامی، احکامی برای آن بیان شده است. به طور کلی آرایش زنان جایز است؛ اما برای شوهر در صورت درخواست وی واجب و بدون درخواست او مستحب است. در مقابل، آرایش زنان در حال احرام و در زمان عده و فوات شوهر و در مقابل نامحرمان، جایز نیست. بنابراین احکام تکلیفی آرایش زنان به صورت ذیل است:

الف) آرایش واجب: به فتوای فقیهان شیعه، آرایش زن برای شوهر، در صورت درخواست شوهر واجب است. (سبزواری، ۱۴۱۳ق، ج ۲۵، ص ۲۱۸؛ امام خمینی، ۱۳۹۲ش، ج ۲، ص ۳۲۸) دلیل حکم وجوب آرایش، تبعیت کردن از شوهر و ادای حق او در امور استمتاع جنسی شوهر است.

ب) آرایش مستحب: به گفته فقیهان، آرایش زن برای شوهر، بدون درخواست شوهر مستحب است. (حکیم، ۱۴۳۳ق، ص ۲۹۱) آرایش زن برای شوهر در زمان عده طلاق رجعی نیز مستحب دانسته شده است. (بحرانی، ۱۳۶۳ش، ج ۲۵، ص ۴۷۶)

ج) آرایش حرام: به فتوای فقیهان شیعه، زینت برای زن در حال احرام (نجفی، ۱۳۶۲ش، ج ۱۸، ص ۳۷۳) و در زمان عده وفات شوهر، جایز نیست. (شیخ طوسی، ۱۳۸۷ق، ص ۲۶۳ و ۲۶۴)

همچنین فقیهانی مانند شیخ مفید و صاحب جواهر، آرایش کردن زنان برای جلب نامحرم را حرام دانسته‌اند. (نجفی، ۱۳۶۲، ج ۲۹، ص ۸۵؛ مفید، ۱۴۱۳، ص ۵۷) تدلیس (آرایش برای فریب دادن خواستگار) نیز، به فتوای مشهور فقیهان شیعه حرام است. (شیخ انصاری، ۱۴۱۰ق، ج ۲، ص ۱۵۹؛ روحانی، ۱۴۲۹ق، ج ۱، ص ۲۴۲)

بنابراین، آرایش زنان در اسلام به طور کلی حرام نیست؛ بلکه در مواردی واجب و در برخی موارد دیگر مستحب و برخی دیگر به خاطر مفاسدی که ممکن است در جامعه اسلامی به وجود بیاورد، حرام است.

۳. چالش تغییر فرهنگ پوشش عقیفانه به پوشش نمایشی و زینتی

بلاگرهای محجبه، فرهنگ پوشش یک خانم مذهبی را به این شکل تغییر می‌دهند که هر طور دوست داری لباس بیوش و آرایش کن، فقط نباید موی سر یا قسمتی از بدن برهنه باشد - شبیه جریانی که اولین بار در کشورهای ترکیه، اندونزی و مالزی از سوی صنعت مد برای زنان مسلمان ایجاد شد - و این گونه احکام شرعی در جامعه تغییر می‌کند و برخی مسائل که از نظر شرع، حرام است و در عرف هنوز قبیح است، از سوی این افراد برای جامعه، عادی‌سازی می‌شود. مخاطبان این بلاگرهای محجبه، دخترانی هستند که پدر و مادر مقید دارند، اما بسیار تحت تأثیر برخی از این بلاگرها هستند و برخلاف خانواده خود، اعتقادی به پوشش چادر ندارند و رفته رفته

با تغییر پوششی که در جامعه شاهد هستیم، حجاب خود را از دست خواهند داد.

(رازقندی، ۱۴۰۲؛ <https://www.javanonline.ir/004y76>)

حذف چادر مسئله‌ای است که به طور جدی از سوی این جریان دنبال می‌شود؛ چیزی که دشمن سال‌هاست برای آن کار می‌کند و حالا همه لشکر حجاب‌استایل‌ها به کمک او آمده‌اند. در ابتدا این‌گونه به نظر می‌رسید که چقدر خوب است افراد غیر چادری به جای مانتوهای تنگ و کوتاه به پوشیدن این عبا و پیراهن‌های بلند تشویق می‌شوند، اما نتیجه کاملاً برعکس بود و خود چادری‌ها را بدون چادر کرد! جریان حجاب‌استایل ابتدا با چادرهای زینت‌شده و مدل‌دار، کار خود را آغاز کردند، بعد از آن عبا و پیراهن بلند پوشیدند، اما در کمال تعجب حالا شاهد این هستیم که این بلاگرهای محجبه و ظاهراً مذهبی، حتی با بلوز و شلوار یا بلوز و دامن یا پیراهن‌های کوتاه‌تر ظاهر می‌شوند و این همان هدفی بود که از ابتدا دنبال می‌کردند و حتی برخی از آنها به بی‌حجابی رسیدند.

در مقابل، فرهنگ حجاب به همراه چادر یکی از معیارهای مهم پوشش اسلامی محسوب می‌شود که در نصوص شرعی و آثار فقها بدان پرداخته شده است. خداوند در قرآن می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾؛ ای پیامبر به زنان و دخترانت و به زنان مؤمنان بگو پوشش‌های خود را بر خود فروتر گیرند این برای آنکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند [به احتیاط] نزدیک‌تر است و خدا آمرزنده مهربان است. « (احزاب: ۵۹)

مراد از جلباب چیزی است که بدن و لباس را با هم می‌پوشاند؛ چادر و ملحفه و ردائی است که تمام بدن زن را می‌پوشاند و روی لباس‌ها پوشیده می‌شود. (مصطفوی، ۱۳۶۸ش، ج ۲، ص ۹۵)

آیه جلباب، در مباحث فقهی هم مورد استناد قرار گرفته است. (شیبیری، ۱۴۱۹ق، ج ۲، ص ۶۶۲ - ۴۷۰؛ سبحانی، ۱۳۷۵ش، ج ۱، ص ۵۲؛ مکارم شیرازی، ۱۴۲۴ق، ج ۱، ص ۳۲) آیت‌الله جعفر سبحانی نقل کرده است که آیت‌الله بروجردی بر این آیه استدلال کرده است که با نزدیک کردن جلباب که در آیه به آن امر شده، لزوماً کل صورت پوشانده می‌شود و بر زن واجب است تا صورتش را بپوشاند. (سبحانی، نظام النکاح، ۱۳۷۵ش، ج ۱، ص ۵۲)

شهید مرتضی مطهری و آیت‌الله جعفر سبحانی این تفسیر را نپذیرفته‌اند. از دیدگاه مطهری، این آیه صرفاً به تعیین حدود پوشش زنان نمی‌پردازد، بلکه بر لزوم رفتار با عفت و وقار تأکید دارد و نشان می‌دهد که پوشش باید ماهیت واقعی داشته باشد، نه صرفاً تشریفاتی. او معتقد است که عبارت «فَلَا يُؤْذِنَنَّ» در آیه، تأییدکننده این برداشت است و بر حفظ کرامت زنان تأکید دارد. (مطهری، ۱۳۹۰ش، ج ۱۹، ص ۵۰۳ - ۵۰۴) آیت‌الله سبحانی هم با استناد به همین عبارت، نوشته است هدف از نزدیک کردن جلاب، این بوده که زنان آزاد از کنیزان شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند و با پوشاندن مو این هدف به دست می‌آید؛ بنابراین پوشاندن صورت لازم نیست. (سبحانی، ۱۳۷۵ش، ج ۱، ص ۵۲)

۴. تبرج و نمایش زندگی خاص در حجاب استایل‌ها

تبرج از واژه برج به معنای «بروز و ظهور» گرفته شده (ابن فارس، ۱۴۰۴، ج ۱، ص ۲۳۸) و در در آیه ۳۳ سوره احزاب خطاب به همسران رسول الله ﷺ به معنای پرهیز از خودنمایی بکار رفته است:

﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى﴾؛ و در خانه‌هایتان قرار و آرام گیرید، و [در میان نامحرمان و کوچه و بازار] مانند زنان دوران جاهلیت پیشین [که برای خودنمایی با زینت و آرایش و بدون پوشش در همه‌جا ظاهر می‌شدند] ظاهر نشوید»

بنابراین، از نظر قرآن جایگاه زن یا خانه است یا بیرون خانه بدون خودنمایی و خودنمایی نشانه تمدن نیست، نشانه جاهلیت است. (قرائتی، ۱۳۹۱، ج ۷، ص ۳۶۴)

همچنین در قرآن کریم، به مصادیق تبرج و خودنمایی زنان اشاره و از آن نهی شده است: ﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾؛ ای همسران پیامبر! شما اگر پرهیزکاری پیشه کنید [از نظر منزلت و موقعیت] مانند هیچ یک از زنان نیستید، پس در گفتار خود، نرمی و طنازی [چنان‌که عادت بیشتر زنان است] نداشته باشید تا کسی که بیمار دل است طمع کند، و سخن پسندیده و شایسته گویند» (احزاب: ۳۲)

﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا

مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ لِيُضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَ لَا يَدِينَنَّ زِينَتَهُنَّ... وَ لَا يَضْرِبْنَ
 بِأَرْجُلِهِنَّ لِيَعْلَمَ مَا يَخْفَيْنَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيَّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ ﴿۳۱﴾ و به زنان باایمان بگو: چشمان خود را از آنچه حرام است فروبندند، و
 شرمگاه خود را حفظ کنند، و زینت خود را [مانند لباس‌های زیبا، گوشواره و
 گردن‌بند] مگر مقداری که [طبیعتاً مانند انگشتر و حنا و سرمه، بر دست و صورت]
 پیدا است [در برابر کسی] آشکار نکنند، و [برای پوشاندن گردن و سینه] مقنعه‌های
 خود را به روی گریبان‌هایشان بیندازند، و زینت خود را آشکار نکنند... و زنان نباید
 پاهایشان را [هنگام راه رفتن آن‌گونه] به زمین بزنند تا آنچه از زینت‌هایشان پنهان
 می‌دارند [به وسیله نامحرم‌ان] شناخته شود و [شما] ای مؤمنان! همگی به سوی خدا
 بازگردید تا رستگار شوید» (نور: ۳۱)

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در این دو آیه اخیر سخن گفتن تحریک‌آمیز و
 آشکار ساختن زیورهایی که ظاهر نیستند و کوبیدن پا بر زمین هنگام راه رفتن به
 قصد جلب توجه، نهی شدند که همگی از مصادیق تبرج هستند.

همچنین در روایتی آمده است که ابو حمزه گوید: از جابر بن عبدالله انصاری
 شنیدم که می‌گفت: روزی نزد حضرت پیامبر ﷺ نشسته بودیم که فرمود:
 «إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمُ الْوَلُودُ الْوَدُودُ الْعَفِيفَةُ الْعَزِيزَةُ فِي أَهْلِهَا الدَّلِيلَةُ مَعَ بَعْلِهَا الْمُتَبَرِّجَةُ
 مَعَ زَوْجِهَا الْحَصَانُ عَلَىٰ غَيْرِهِ؛ به راستی بهترین زنان شما زنی است که بسیار بچه‌زا،
 مهربان و دوست‌داشتنی و پاک‌دامن باشد، در خاندانش عزیز و محترم، و نسبت به
 شوهرش خاضع باشد، خود را برای همسرش بیاراید، ولی نسبت به مردان دیگر
 کناره‌گیر و پاک‌دامن باشد». (کلینی، ۱۴۰۷، ج ۵، ص ۳۲۵)

در مقابل این دستورات الهی، بلاگرهای حجاب استایل با نمایش زندگی خود،
 سفرهای داخلی و خارجی، جشن‌ها، مراسم، دوره‌می‌ها، خریده‌ها و گرفتن مراسم
 عروسی برای سالگرد ازدواج، به دنبال فرهنگ تبرج و نمایاندن زندگی شخصی و
 اجتماعی خود، هستند تا به دنبال‌کنندگان خود اعلام کنند که زیبا بودن و نمایش
 زیبایی و تحریک‌کردن دیگران، یک هنر رسانه‌ای است و همه باید به دنبال این هنر
 باشند.

بنا بر آیات و احادیث، فقها تبرج را حرام شمرده‌اند، به این معنا که هرگونه

عملی که زن به منظور خودنمایی، جلوه‌گری، جلب توجه مردان بیگانه و تأثیر در دل آنان انجام دهد، مصداق تبرّج نهی شده قرآنی است؛ هر چند که نمونه‌ها و مصادیق آن غالباً به تناسب عادات و فرهنگ دستخوش تغییر است. (زحیلی، ۱۴۱۸ق، ج ۹، ص ۶۸۵۲)

۵. چالش اشاعه فحشا و نقش مخرب آن

بلاگرهای حجاب با افراط در آرایش و رقابت در مسابقه «من زیباتر هستم» سطح توقع پسران و خانواده آنها را بالا می‌برند و آنها را گرفتار مشکل‌پسندی و حد بالای انتظار می‌کنند تا جایی که به کم‌رنگ‌شدن ارزش‌های یک زن می‌انجامد و معیار انتخاب همسر، ظاهر و تیپ و اندام او می‌شود. این جریان، مردان متأهل را هم به این ورطه می‌کشاند و آنها را از همسران خود که از افراط در توجه به ظاهر خود مانند بلاگرها بازمانده‌اند، ناامید و دلسرد می‌کند. از همین رو حجاب‌استایل‌ها نقش پررنگی در استحاله حجاب، تغییر سبک زندگی قشر مذهبی و سنتی، فاصله اعتقادی دختران نوجوان با خانواده، سخت‌شدن ازدواج و بالارفتن انتظارات در انتخاب همسر آینده، فضای رقابتی و مقایسه‌ظاهری در بین بانوان، توجه افراطی به ظاهر و بازماندن از نقش مادری و رشد شخصی بانوان دارند. آنها همچنین در سوق‌دادن مذهبی‌ها به سمت بی‌حجابی و سبک زندگی غربی، ازدست‌دادن بدنه مذهبی و پایبند به شریعت، رشد کثرت‌گرایی در جامعه، اعتباربخشی به قشر بی‌حجاب، حیازدایی، ترویج نگاه غربی و ابزاری به زن، غیرت‌زدایی در بین مردان مذهبی نسبت به پوشش نوامیس خود و بسیاری از موارد دیگر نقش دارند. (رازقندی، ۱۴۰۲؛

<https://www.javanonline.ir/004y76>

بنابراین از چالش‌های دیگری که حجاب استایل با آن مواجه است، اشاعه فحشا است. اشاعه فحشا، گفتار و کرداری است که سبب ترویج و یا کمک به انتشار گناهان کبیره در بین مؤمنان گردد؛ هر چند که در برخی موارد قصد انتشار در کار نبوده اما نتیجه‌ای که می‌دهد همان باشد. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴ش، ج ۱۴، ص ۴۰۷)

در فقه، اشاعه فحشا، حرام و از گناهان کبیره شمرده شده (نجفی، ۱۳۶۲ق، ج ۱۳، ص ۳۱۵) و انجام آن به وسیله قول در اموری مانند زنا یا لواط در صورتی که قذف محسوب شود، موجب ثبوت حد قذف است. (همان، ص ۴۰۵) در فقه شیعه تأکید شده

تجسس در زندگی دیگران و افشای جرم آنان اگر گفتن آنها مصلحتی نداشته باشد از مصادیق اشاعه فحشا است و چنین کاری بدون مجوز شرعی، حرام و مرتکب آن مستحق عقوبت است. (معرفت، ۱۴۲۵ق، ص ۳۷۸)

قرآن کریم این عمل را به شدت نکوهش کرده و برای آن وعده عذابی دردناک در دنیا و آخرت داده است:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾؛ کسانی که دوست دارند کارهای بسیار زشت [مانند آن تهمت بزرگ] در میان اهل ایمان شایع شود، در دنیا و آخرت عذابی دردناک خواهند داشت، و خدا [آنان را] می‌شناسد و شما نمی‌شناسید» (نور: ۱۹)

طبق ماده ۷۴۲ قانون جرایم رایانه‌ای، هرکس به وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی یا حامل‌های داده، محتویات مستهجن را منتشر، توزیع یا معامله کند یا به قصد تجارت یا افساد تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس از نود و یک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج میلیون ریال تا چهل میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد و نیز در مواردی اگر قاضی، فرد اشاعه‌دهنده را مفسد فی الارض تشخیص دهد، به مجازات اعدام محکوم می‌کند. همچنین بر اساس بند الف ماده ۷۴۳ همان قانون، در صورتی که فردی به منظور دستیابی افراد به محتویات مستهجن، آنها را تحریک یا ترغیب یا تهدید یا تطمیع کند یا فریب دهد یا شیوه دستیابی به آنها را تسهیل کند یا آموزش دهد به مجازات حبس از ۹۱ روز تا یک سال و جزای نقدی محکوم خواهد شد.

عظمت گناه در نظر عامه مردم و حفظ ظاهر جامعه، از آلودگی‌ها خود سد بزرگی در برابر فساد است، اشاعه فحشاء، نشر گناه و تجاهر به فسق این سد را می‌شکند، گناه را کوچک می‌کند و آلودگی به آن را ساده می‌نماید؛ درحقیقت، حجاب استایل‌ها نیز با ترویج فساد و آرایش و مد نامناسب، در زندگی اجتماعی مخاطبان خود تأثیر مستقیم گذاشته و به طور قطع یکی از مروجان فساد در فضای مجازی می‌باشند. از همین رو در حدیثی از پیامبر اسلام ﷺ آمده است: «مَنْ أَدَاعَ فَاحِشَةً كَانَ كَمُبْتَدِئِهَا؛ کسی که کار زشتی را نشر دهد، همانند کسی است که آن را در آغاز انجام

داده.» (کلینی، ۱۴۰۷، ج ۲، ص ۳۵۶).

در روایات (حر عاملی، ۱۴۱۴ق، ج ۱۴، ص ۱۷۴) مصادیق و زمینه‌های متعددی را برای اشاعه فحشا همچون ترک امر به معروف و نهی از منکر، افشای اسرار مؤمنین، اختلاط بین زن و مرد، بی‌حجابی و بدحجابی ذکر کرده‌اند. (قرائتی، ۱۳۷۶ش، صص ۸۳ و ۳۰۴) در مقابل این اباحه‌گری حجاب‌استایل‌ها و اشاعه فحشا، پوشش عفیفانه و حفظ حجاب و ترک جلوه‌گری، ثمرات بسیاری دارد که برخی از آنها عبارت است از: آرامش روحی، استحکام پیوند خانوادگی، حفظ نسل، جلوگیری از سوءقصد و تجاوز، پیشگیری از امراض مقاربتی و روانی، پائین آمدن آمار طلاق، خودکشی، فرزندان نامشروع و سقط جنین، از بین رفتن رقابت‌های منفی، حفظ شخصیت و انسانیت زن، و نجات از چشم‌ها و دل‌های هوس‌بازی که امروز غرب و شرق را در خود فروبرده است. (قرائتی، ۱۳۹۱ش، ج ۶، ص ۱۷۵)

نتیجه‌گیری

زیست انسان‌ها در فضای مجازی و تعامل و تبادل فرهنگی با کنشگران و فعالان، ابزاری است که دارای دو وجه متفاوت است که ممکن است انسان را با چالش‌های مثبت یا منفی روبرو کند. این مقاله با محوریت کنشگران حجاب‌استایل، به بررسی چالش‌های فقهی نسبت به این مسئله پرداخته و مهم‌ترین نتایج این نوشتار عبارت‌اند از:

۱. حجاب‌استایل‌ها با ظاهر و پوشش اسلامی دارای چالش ترویج آرایش حرام هستند که این آرایش تا حدی پیش می‌رود که منجر به بطلان غسل و وضو و... می‌شود. در اسلام و احکام شریعت آرایش و آراستگی زنان یا مردان فی‌نفسه ایرادی ندارد و در برخی موارد واجب و در برخی وارد دیگر مستحب و در برخی موارد دیگر مانند موضوع مسئله مقاله، آرایش زنان و دختران برای اجنبی و بیگانگان، حرام است.

۲. چالش فقهی دیگر حجاب‌استایل‌ها، تغییر فرهنگ پوشش عفیفانه به پوشش نمایشی و زینتی است که مصداق روشن آن در حذف چادر بوده و به طور جدی از سوی این جریان دنبال می‌شود. جریان حجاب‌استایل ابتدا با چادرهای زینت‌شده و مدل‌دار، کار خود را آغاز کردند، بعد از آن عبا و پیراهن بلند پوشیدند، اما در کمال

تعجب حالا شاهد این هستیم که این بلاگرهای محجبه و ظاهراً مذهبی، حتی با بلوز و شلوار یا بلوز و دامن یا پیراهن‌های کوتاه‌تر ظاهر می‌شوند و این همان هدفی بود که از ابتدا دنبال می‌کردند؛ «از اباحه‌گری به بی‌حجابی رسیدند».

۳. چالش فقهی تبرج و نمایش زندگی خاص و حریم خصوصی در زیست مجازی حجاب‌استایل‌ها است که به حکم آیات و روایات و تصریح فقها این‌گونه سبک زندگی با سبک زندگی اسلامی در تضاد است و در بسیاری از موارد، منجر به عمل حرام می‌شود.

۴. چالش فقهی دیگر حجاب استایل، اشاعه فحشا و نقش مخرب حجاب در فروپاشی نظام خانواده است که به نص آیات و روایات متعدد، گناه مضاعفی است که به طور آشکار در رسانه‌های حجاب‌استایل‌ها مشاهده می‌شود. درحقیقت عظمت گناه در نظر عامه مردم و حفظ ظاهر جامعه، از آلودگی‌ها خود سد بزرگی در برابر فساد است، که در مقابل آن، اشاعه فحشاء، نشر گناه و تجاهر به فسق این سد را می‌شکند، گناه را کوچک می‌کند؛ حجاب‌استایل‌ها با ترویج فساد و آرایش و مد نامناسب، در زندگی اجتماعی مخاطبان خود تأثیر مستقیم گذاشته و به طور قطع یکی از مروجان فساد در فضای مجازی می‌باشند.

۵. یکی از بزرگ‌ترین اشتباهات در مواجهه با پدیده حجاب‌استایل‌ها، تصور نقش تبلیغی آنها در ترویج حجاب است؛ در حالی که این بلاگرها صرفاً به عنوان مانکن و نماینده برندهای پوشاک، فعالیت می‌کنند و هدف اصلی آنها نمایش مدل‌های مختلف لباس است. آنها مبلغ سبک‌های پوشش هستند، نه مروج فلسفه حجاب، و نباید به عنوان الگویی برای رعایت اصول حجاب در نظر گرفته شوند.

فهرست منابع

۱. ابن فارس، معجم (۱۴۰۴ق). مقاییس اللغة. بیروت: دارالفکر.
۲. ابن منظور، محمد بن مکرم (۱۴۱۴ق). لسان العرب. بیروت: دار صادر.
۳. امام خمینی، سید روح الله (۱۳۹۲ش) تحریر الوسیله. تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۴. انوری، حسن (۱۳۸۱ش). فرهنگ بزرگ سخن. تهران: سخن.
۵. بحرانی، یوسف بن احمد (۱۳۶۳ش). الحدائق الناضره فی احکام العترة الطاهره. قم: جماعة المدرسين فی الحوزة العلمية بقم.
۶. حرّ عاملی، محمد بن حسن (۱۴۱۴ق). وسائل الشیعة. قم: آل البيت.
۷. حکیم، سید محمدسعید (۱۴۳۳ق). الفتاوی. قم: دار الهلال.
۸. حویزی، عبد علی بن جمعه (۱۴۱۵ق). تفسیر نور الثقلین. قم: نشر اسماعیلیان.
۹. روحانی، محمدصادق (۱۴۲۹ق). منهاج الفقاهه: التعليق علی مکاسب الشیخ الاعظم. قم: انوار الهدی.
۱۰. زحیلی، وهبه (۱۴۱۸ق). الفقه الاسلامی وادکته. دمشق: دارالفکر.
۱۱. سبحانی، جعفر (۱۳۷۵ش). نظام النکاح فی الشریعة الاسلامیة الغراء. قم: مؤسسه امام صادق.
۱۲. سبزواری، سید عبدالاعلی (۱۴۱۳ق). مهذب الاحکام. قم: مؤسسه المنار.
۱۳. شبیری زنجانی، سید موسی (۱۴۱۹ق). کتاب النکاح. قم: مؤسسه پژوهشی رای پرداز.
۱۴. شهید ثانی، زین الدین بن علی (۱۴۱۳ق). مسالک الأفهام الی تنقیح شرائع الاسلام. (تحقیق و تصحیح گروه پژوهش مؤسسه معارف اسلامی)، قم: مؤسسه المعارف الاسلامیة.
۱۵. شیخ انصاری، مرتضی بن محمدامین (۱۴۱۰ق). مکاسب. (تحقیق محمد کلانتر)، قم: دارالکتاب.
۱۶. شیخ انصاری، مرتضی (۱۴۱۵ق). کتاب النکاح. قم: کنگره جهانی بزرگداشت شیخ اعظم انصاری.
۱۷. شیخ طوسی، محمد بن حسن (۱۳۸۷ق). المسوط فی فقه الامامیه. تهران: مکتبه المرتضویه.
۱۸. صاحب، اسماعیل بن عباد (۱۴۱۴ق). المحيط فی اللغة. (تصحیح محمدحسن آل یاسین)، بیروت: عالم الکتاب.
۱۹. علامه حلی، حسن بن یوسف (۱۴۰۰ق). تذکره الفقهاء. (تحقیق و تصحیح گروه پژوهش مؤسسه آل البيت)، قم: مؤسسه آل البيت.
۲۰. فراهیدی، خلیل بن احمد (۱۴۰۹ق). کتاب العین. قم: مؤسسه دار الهجرة.
۲۱. قرائتی، محسن (۱۳۷۶ش). امر به معروف و نهی از منکر. تهران: مرکز فرهنگی درس های از قرآن.

۲۲. قرائتی، محسن (۱۳۹۱ش). تفسیر نور. تهران: موسسه فرهنگی درس‌هایی از قرآن.
۲۳. کلینی، محمد بن یعقوب (۱۴۰۷ق). کافی، (محقق، مصحح غفاری، علی اکبر، آخوندی، محمد)، تهران: دار الکتب الإسلامية.
۲۴. مجلسی، محمدباقر (۱۴۰۳ق). بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار علیهم السلام. (تصحیح محمدباقر محمودی و دیگران)، بیروت: دار احیاء التراث العربی.
۲۵. مصطفوی، حسن (۱۳۶۸ش). التحقیق فی کلمات القرآن الکریم. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۲۶. مطهری، مرتضی (۱۳۹۰ش). مجموعه آثار. تهران: انتشارات صدرا.
۲۷. معرفت، محمدهادی (۱۴۲۵ق). تعلیق و تحقیق عن امهات مسائل القضاء. قم: التمهید.
۲۸. مفید، محمد بن محمد (۱۴۱۳ق). احکام النساء. (تحقیق مهدی نجف)، قم: المؤتمر العالمي لالغیه الشیخ المفید.
۲۹. مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۷۴ش). تفسیر نمونه. تهران: دارالکتب الاسلامیه.
۳۰. مکارم شیرازی، ناصر (۱۴۲۴ق). کتاب النکاح. (تحقیق محمدرضا حامدی و مسعود مکارم)، قم: مدرسه امام علی بن ابی طالب، چاپ اول.
۳۱. نجفی، محمدحسن (۱۳۶۲ش). جواهر الکلام. بیروت: دار احیاء التراث العربی.
۳۲. یزدی، سید محمدکاظم طباطبایی (۱۴۲۸ق). العروة الوثقی مع تعلیقات (خمینی، خویی، گلپایگانی، مکارم). (ملاحظات: تهیه و تنظیم با حاشیه ناصر مکارم شیرازی)، قم: انتشارات مدرسه الامام علی بن ابی طالب علیه السلام.

وبگاه اینترنتی:

۱. روزنامه جوان، فاطمه رازقندی، تاریخ دستیابی: ۱۴۰۲/۶/۱۹؛ <https://www.javanonline.ir/004776>
۲. وبگاه ایرنا؛ تاریخ دستیابی: ۱۴۰۴/۱/۲۰؛ <https://life.irna.ir/news/85352316>
۳. آرون پرتو ایرانیان؛ تاریخ دستیابی: ۱۴۰۴/۱/۲۰؛ <https://B.7278n.ir/ks2>